

Moutstockje

nr 21

1991

ms

-uitgifte kantoor
3300 tienon 1-

DHR. DODION M

LELIELAAN 34

3191 HEVER

driemaandelijks 3/91

V.U.E. GROOTEN
Oude Leuvenestraat 41
3300 Tienon

Prins de keurke

't Moutstockje

Tijdschrift over Bierfolklore

VAN "die edele orde vanden moutstock "

hoegaarden

't Moutstockje ...

Driemaandelijks tijdschrift over biersfolklore

Uitgegeven door : "D I E E D E L E O R D E V A N D E N M O U T S T O C K "

De Hoegaardse Bier- en Bróuwersgilde

Museum 't NIEUWHUYS E; Ourystraat 2

3320 HOEGAARDEN

Bankrekening : 860 / 0014362 / 85

Lidmaatschap: 250 fr. Erelid: 350 fr. Beschermlid: 500 fr. Weldoener: 1000 fr.

Alle artikelen uit dit tijdschrift mogen vrij overgenomen worden mits bronvermelding.

inhoud n° 22

- Nieuwslijn - Korte Gilde berichten
- Het Bier in het Volksleven Deel VII
Bier als inspiratiebron in de Kunst
- De Hoegaardse Biervir.
- Tussenstand van de Biertrofee.
- De reis naar Amersfoort - Toeristische trip door de stad.
- NIEUW De HOEGAARDSE BROUWERSPINT

't Moutstockje ...

driemaandelijks tijdschrift over biersfolklore

Uitgegeven door : "D I E E D E L E O R D E V A N D E N M O U T S T O C K "

De Hoegaardse Bier- en Bróuwergilde

Museum 't NIEUWHUYS E; Ourystraat 2

3320 HOEGAARDEN

Bankrekening : 860 / 0014362 / 85

Lidmaatschap: 250 fr. Erelid: 350 fr. Beschermid: 500 fr. Weldoener: 1000 fr.

Alle artikelen uit dit tijdschrift mogen vrij overgenomen worden mits bronvermelding.

inhoud n°22

- Nieuwslin - Korte Gilde berichten
- Het Bier in het Volksleven Deel VII
Bier als inspiratiebron in de Kunst
- De Hoegaardse Biervir.
- Tussenstand van de Biertrofee.
- De reis naar Amersfoort - Toeristische trip door de stad.
- NIEUW De HOEGAARDSE BROUWERSPINT

Nieuws Lijn

Zondag 1 september 1991, viering 10 jaar GRIETMUIL te Bost.

Een dag om er zeker bij te zijn. Vrij houden dus.

Zaterdag 28 september 1991 in samenwerking met Brouwerij De Kluis,
gaat de Hoge Raad en de Domicellagilde naar St Genesius Rode.

Onze Domicellagilde is terug in de belangstelling gekomen met het
vervolledigen van hun kledij. Het is zeker de moeite waard ze eens
te komen bewonderen.

Niet vergeten :

1992 Viering 20 jaar Heropstanding van de Hoegaardse Bier- en Brou-
wersgilde "Die Edele Orde vanden Moutstock"

1992 De Bierproeven

Kandidaten gelieve hun naam op te geven aan de leden van de Hoge Raad.
De plaatsen zijn beperkt .

De BIERTROFEE is een waar sukses, reeds meer dan 400 bierpotten en vele
honderden biertributen en artikelen zijn binnen gebracht.

De uitreiking van de trofee is voorzien in 1992 tijdens de viering van
20 jaar Biergilde.

U hebt dus nog de tijd om nog vele punten te vergaren.

Wist U dat onze Domina nu ook gids is geworden van ons Biermuseum.
Proficiat Yvette en doe het Hoegaardsbier eer aan.

Onze Biervir Miel Mattheus heeft het voorzitterschap aanvaard van de kommissie 20 jaar Biergilde. We mogen ons dan aan iets heel bijzonders verwachten in 1992.

We zijn benieuwd.

Nog enkele Ridders en Edelvrouwen hebben nog hun jaarcijs niet gestort gelieve dit zo spoedig mogelijk te doen en dit op rekening van Die Edele Orde 860/0014362/85

We zoeken nog, speelkaarten met reklame op van bier, niet noodzakelijk volledig, dit met het oog voor het inrichten van een tentoonstelling over het Bier in het verenigingsleven.

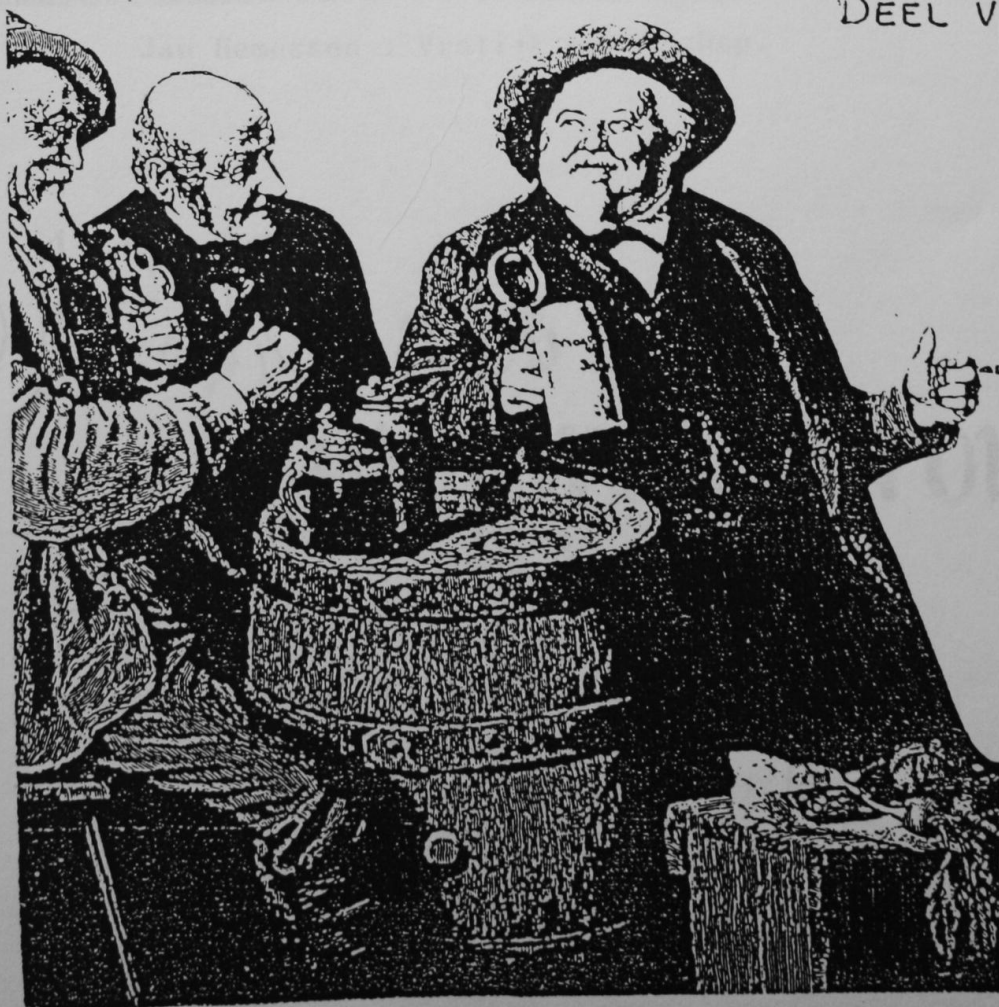
Daarvoor kunt U steeds terecht bij de leden van de Hoge Raad.

+°+°+°+°+°+°+°+°+°+°+°+°+

Naer den noen, soo moet gy serveren
waer dat syn de beste bieren:
Loven, Hougaerts of Kaves,
Dat bewaerd word in de flesch,
ofte wel desoete wijnen
Moeten uwen tyd verdwynen
want de mannen met 't pompoen
hebben altijd drank van doen. (1792)

het bier in het volksleven

DEEL VII

Jan Hemessen : Vrolijk gezelschap.

BIER als
inspiratiebron
in de
KUNST

Het hoeft geen betoog dat het bier ook voor kunstenaars een bron van inspiratie zou wezen. Dichters zochten en vonden de muze vaak in de kroeg bij vriend en kroes, en ook de schilders, zowel de ouderen als de hedendaagse, zullen nooit een slok hebben versmaad.

Zeër bekend was, in de vorige eeuw, de herberg "Het Zwart Paerdeken" op de Paddegracht te Antwerpen, een bijeenkomst van van jonge schilders als Gustaaf Wappers en de latere baron Hendrik Leys, en schrijvers als Jan De Laet, Jan Van Rijswijck, Hendrik Conscience. Ook de herberg "De Klok" zou zo'n renom  verkrijgen, waar Jan Van Beers in zijn jeugdjaren lid werd van de aldaar gevestigde kunstenaarskring en op hun beurt ouderen als Conscience en Sleeckx samenkwamen met de jongeren Julius De Geyter en Frans De Cort.

Vele beeldende kunstenaars uit de gouden periode van de schilderkunst brachten volkse tonelen op doek, waarbij kermissen, uitgebreide drinkgelagen en int rieurs van herbergen schering en inslag bleken..

Een der voornaamste, zoniet nummer   n, is Pieter Breughel deOude, geboren tussen 1525 - 1530 en te Brussel overleden in 1569. Hij is voorzeker de hoofdfiguur van de 16^e eeuwse Vlaamse schilderkunst.

Lange tijd, vooral door de replieken van zijn zoon Pieter de Jonge, beschouwd als een eenvoudig schilder van boerenzeden en gebruiken, wat hem de bijnaam verleende van Boeren-Brueghel. Thans wordt hij gerangschikt onder de grootste meesters.

Zijn oudste zoon, Pieter de Jonge, werd te Brussel geboren in 1564 en overleed te Antwerpen rond 1638. Zeer jong trok hij naar de metropool om er een opleiding te genieten bij landschapschilder Gilles van Coninxloo.

In 1585 werd hij Meester. Hij kopie erde vooral een groot aantal werken van zijn vader, dikwijls in verschillende exemplaren. Toch ontwierp hij ook oorspronkelijk composities, maar bleef in het spoor van zijn vader, zowel in de keuze van levende kleuren als in de zorg van zijn faktuur, die aan zijn beste werken een emailglans verleent. Men noemde hem de Helse Brueghel, hoewel de helse composities in zijn werk een uitzondering zijn.

Hem danken wij schilderijen waarbij het bier een rode draad trekt doorheen de inspiratie.

Pieter Brueghel : Boerendans.

Onze schilders waren kerels die iets durfden aanpakken, mannen met zwier en bravour, met compositie-vermogen, koloristen die over meer dan één kleurtje op hun palet bescgikten. Zij drukten zich buitengewoon en gemakkelijk uit, scheppende kracht scheen hun nooit moeilijkheden te hebben berokkend.

In de loop van de 16e eeuw gingen zij zich meer toeleggen op galante, soms wellustige voorstellingen, op speelkroegen en bordelen.

Een voorganger van Brueghel, Jan Sanders van Hemessen, waarschijnlijk afkomstig van Hemiksem maar van wie noch geboorte, noch vaste sterfdatum bekend is, verbleef te Antwerpen tussen 1519 en 1550, werd er in 1524 vrijmeester, vertrok dan naar Haarlem, waar men zijn spoor bijster werd. Sommige kunstcritici beweren nochtans dat hij in laatst genoemde stad overleed anno 1563. Op enkele zijner doeken komen drinkende mannen met bierkroegen voor.

Typisch als zedentafel is het hardgeschilderde "Kroegtoneel" van de "Braunschweiger Monogrammist", volgens deskundigen een van Hemessen. Het betreft hier een taveerne waar mannen en vrouwen jolijt maken met twee bedelmuzikanten en een akrobaat.

Dan verschijnt Adriaan Brouwers (1606 - 1638) en men kan veilig stellen dat hij na Rubens de meest oorspronkelijke kunstenaar was van de 17^e eeuw. Hij was de tegenvoeter van alle idealisten, leidde een avontuurlijk leven, drong door tot in de armzaligste sloppen van dorp en stad, typeerde nadrukkelijk de meest verlopen sujetten. Zijn personen dragen de sporen der liederlijkheid, en hij stelde ze in hun eigen milieu, in gore, grauwe kroegen. Van ontstellende eenvoud waren zijn thema's: boeren die de kroes verslaafd waren, rookten, kaart speelden, twistten en elkaar te lijf gingen.

Een van zijn voornaamste volgelingen: Joos van Craesbeeck (1601 - 1654) bakker en schilder, kwam met Adriaan Brouwers in kennis in 't Kasteel (lees gevangenis) te Antwerpen, en kwam aanvankelijk onder diens invloed, maar bereikte nooit de vleugelslag van het realisme, dat zijn vriend groot maakte. Het dichtst bij hem staat zijn doek " In 't wapen van Antwerpen", een diepe kelder waar waar een groezig licht in glijdt, drie kerels die handgemeen zijn. De vechtpartij van dit kroegjesvolk werd ongemeen scherp getekend en het hele paneel getuigt van ervaring in een leven van zwelgpartijen en misdaad.

David Teniers : Vlaamse Kermis.

Van Orde : De vioolspeler.

David Tenier de Jonge (1610 - 1690) was het volmaakt type van de kleinmeester met groot allure. Gedurende zijn lange loopbaan legde hij zich vooreerst toe op kroegjestaferelen - modeverschijnsel zoals we reeds zagen - ging een weinig in de richting van Brouwer, zonder nochtans diens tragische en soms vulgaire blik tot zich te nemen.

Aan zijn talrijke Vlaamse Kermissen bleef zijn naam voorgoed verbonden.

Zijn boerefeesten putten graag uit de vooral door de Breughels hoog gehouden Vlaamse traditie. Die was voor Teniers vanaf 1637 letterlijk een familiezaak door zijn huwelijk met Anna Breughel de dochter van Jan Breughel (1568-1625). In de praktijk betekende dat hij vrij kon putten uit de etsen en schetsen in de erfenis van zijn overleden schoonvader, dit alles met de zegen van Anna's voogd, de schilder Pieter Paul Rubens.

Driehonderd en een jaar na zijn dood krijgt David Teniers zijn eerste overzichtstentoonstelling te Antwerpen, Leopold de Waelplein tot 1 september.

De Hollander Adriaan Van Ostade (1610 - 1685), van Noord-Brabantse afkomst, leefde te Haarlem waar hij het atelier van Frans Hals dikwijls bezocht en er waarschijnlijk Brouwer leerde kennen. De eerste jaren van zijn carrière be- toonde Van Ostade een voorliefde voor ruwe boerenkinkels, verdiept in spel en drank.

Indien we naast deze mannen nog Jan Steen plaatsen, echter in zijn kunst meer gestyleerd en iets voorname, dan zijn wij er ons van bewust dat nog ettelijke andere schilders zich door spel en drank lieten inspireren.

Een volledig overzicht zou ons te ver leiden en trouwens beter passen in een kunstencyclopedie.

Op literair vlak verscheen in de loop van de 15^e eeuw heel wat liedjesboeken met hoofdzakelijk bruilofts- en drinkliederen.

Wie van U heeft de drink- en studentenliederen niet mede gezongen, in Vlaanderen waren deze liederen zeergeliefd in de studentenmiddens maar ook in de verschillende jeugdbewegingen. Hoog het glas, hoog het hart , hoog het lied.

Die hoeren verblighen hun in sulken freest. Te dāgen springhen en dronckendrincken als beesten. Bartolomeus
Sy moeten die kermessen onderhouden. Al souwen sy vasten en steruen van rauwen. de mumpere. Excu

Op literair vlak verscheen in de loop van de 15^e eeuw heel wat liedjesboeken. Veel van deze liedboekjes bevatten hoofdzakelijk bruilofts- en drinkliederen. Het beroemde werk van Erasmus "Colloquia" (1516), oorspronkelijk bestemd als leerboek Latijn, richtte zich tot volwassenen en hield de draak met titel en speelsucht, losbandigheid en dronkenschap..

Ene Claude De Clerck, die te Ieper leefde van 1587-1645, rederijker en factor van "De Koornbloem" waarvoor hij jaarlijks een treurspel schreef was ook een beëdigd bierkuier van beroep, en zijn toneelspelen waren dan ook doorspeekt van het bier en de bieromgeving.

Een evenknie van de Ieperling bleek een Roeselaarnaar Robert Lawet, herbergier en rederijker, die tussen 1571 en 1583 bijbelse toneelstukken schreef.

In het begin van de 17^e eeuw schijnt een klucht "de Boer die in een calfsvel benaeyt werd" veel bijval gekend te hebben.

Een dronken boer werd door zijn spitsbroeders in een kalsvel genaaid en verkocht aan een slager. Deze die aan de slag wou gaan om het "dier" in stukken te snijden, schrok zo geweldig toen hij een menselijk snurken hoorde in het lichaam van het beest dat hij direkt een "duyvelbeleser" bij haalde. Maar Joep intussen ontwaakt, werd reeds door zijn "wuf" gezocht en in genade weer aanvaard.

Dergelijke kluchten, waarbij dronkaards ten tonele werden gevoerd en op spot onthaald, bewijzen voldoende dat de mens in vroegere tijden kwistig aan het altaar van Bacchus offerde en dat het bier van zo'n doorslaggevende invloed was, dat dichters er graag hun veder voor scherpten.

Ook Hoegaarden heeft zo zijn biertraditie en zeker ook zijn bierverbruik, als we weten dat in 1920 Hoegaarden nog 136 herbergen telde wat ongeveer neer kwam op één per tien huizen. Zeker een gemiddelde dat kan tellen.

Ook dichters en liedschrijvers hebben het bier in alle tonen en versen verheerlijkt en ook afgebroken.

De zeer geliefde Antwerpse volksdichter Theodoor Van Rijswijck (1811-49) door Peter Benoit meesterlijk bezongen in zijn Van Rijswijckkantate, eerst onderwijzer en later klerk in de lommerd, was een bekende in haast alle biertapperijen van de stad, waar steeds enkele kruisjes schuld op het bord stonden genoteerd. Hij dichtte tal van drinkliedjes, die hij naar het heet "uit de mouw schudde".

Op literair vlak verscheen in de loop van de 15^e eeuw heel wat liedjesboeken. Veel van deze liedboekjes bevatten hoofdzakelijk bruilofts- en drinkliederen. Het beroemde werk van Erasmus "Colloquia" (1516), oorspronkelijk bestemd als leerboek Latijn, tichtte zich tot volwassenen en hield de draak met titelzucht, speelzucht, losbandigheid en dronkenschap..

Ene Claude De Clerck, die te Ieper leefde van 1587-1645, rederijker en factor van "De Koornbloem" waarvoor hij jaarlijks een treurspel schreef was ook een beëdigd bierkuier van beroep, en zijn toneelspelen waren dan ook doorspeekt van het bier en de bieromgeving.

Een evenknie van de Ieperling bleek een Roeselaarnaar Robert Lawet, herbergier en rederijker, die tussen 1571 en 1583 bijbelse toneelstukken schreef.

In het begin van de 17^e eeuw schijnt een klucht "de Boer die in een calfsvel benaeyt werd" veel bijval gekend te hebben.

Een dronken boer werd door zijn spitsbroeders in een kalsvel genaaid en verkocht aan een slager. Deze die aan de slag wou gaan om het "dier" in stukken te snijden, schrok zo geweldig toen hij een menselijk snurken hoorde in het lichaam van het beest dat hij direkt een "duyvelbeleser" bij haalde. Maar Joep intussen ontwaakt, werd reeds door zijn "wuf" gezocht en in genade weer aanvaard.

Dergelijke kluchten, waarbij dronkaards ten tonele werden gevoerd en op spot onthaald, bewijzen voldoende dat de mens in vroegere tijden kwistig aan het altaar van Bacchus offerde en dat het bier van zo'n doorslaggevende invloed was, dat dichters er graag hun veder voor scherpten.

Ook Hoegaarden heeft zo zijn biertraditie en zeker ook zijn bierverbruik, als we weten dat in 1920 Hoegaarden nog 136 herbergen telde wat ongeveer neer kwam op één per tien huizen. Zeker een gemiddelde dat kan tellen.

Ook dichters en liedschrijvers hebben het bier in alle tonen en versen verheerlijkt en ook afgebroken.

De zeer geliefde Antwerpse volksdichter Theodoor Van Rijswijck (1811-49) door Peter Benoit meesterlijk bezongen in zijn Van Rijswijckkantate, eerst onderwijzer en later klerk in de lommerd, was een bekende in haast alle biertapperijen van de stad, waar steeds enkele kruisjes schuld op het bord stonden genoteerd. Hij dichtte tal van drinkliedjes, die hij naar het heet "uit de mouw schudde".

Jacob Jordaens : De Sater en de Boer.

Een stroofje van " De Bierdrinkers "

" Hoera ! voor den gerstenazijn !
Hoera ! voor het vrolijk zijn !
Heil Sylenus en de zijnen !
Leken zij wel eens de zwijnen
Zij voelden leed noch smart
Heisa ! Mannen
Vult de kannen
Wilt zorgen bannen
Uit uw hart ! "

De Vlaamse schrijver Karel Broeckaert (1787 - 1826) publiceerde "Borgers inde Estaminé", en in " Prince Belge", een armoedig café in de Bergstraat te Brussel schreef Multatuli van 17 september tot 3 november 1859 zijn beroemde "Max Havelaar ".

Leuven had in 1896 tot 1900 een brouwer als burgemeester, nl Frederik Lints, naar wie een straat werd genoemd. De man was eigenaar van de "Kam vanden Zoeten Inval" en in zijn vrije tijd bovendien toneelspeler en hypnotiseur. Als in Hoegaarden een straat naar een burgermeester brouwer zou worden genoemd waren bijna al de straten uit deze periode namen van brouwers.

Het is zeker te vermelden waard dat in Hoegaarden 37 brouwers ook burgemeester zijn geweest, waarvan meerdere voor meer dan één ambtstermijn. Er waren eveneens bij de brouwers een 20 tal schepenen.

In de 17e en 18e eeuw hebben de brouwers van Hoegaarden een grote invloed gehad in het beleid van de gemeente.

Ook de toenmalige biergilde was erg bedrijvig in het dorpsbeleid.

IK MIN HET HOUGAERDSBIER

1e COMPLETEET

Wat stoeft men heden daags toch fel
Ja iedereen spreekt voor zijn kapel
Ik ; stoef ook als eens op mijn manier
Wanneer men prijst een ander bier

REFREIN

Want ik min toch zoo zeer
Een goede pint van 'd Hougaerds bier

bis

2^e COMPLETEET

Een Thienenaar mint bruin bier en zoeg
Maar ook men drinkt er veel op poef
Den Leuvenaar met zijn groote pot
Maakt van den Peeterman een God

(Refrein)

3e COMPLETEET

Den Antwerpenaar houdt van de seef
Elixir d'Anvers voor pijn 't lijf
Hij houdt veel van Stout en Beyersbier
Op drupeltje beste is hij fier

(Refrein)

4e COMPLETEET

In Luik drinkt men Bière de saison
Op vele plaatsen Pas trop bon
Dan vindt gij den Uitzet van Gent
Een kleintje Hasselt kost vijf cent

(Refrein)

5e COMPLETEET

In Frankrijk hoordt men van de wijn
Omdat de bieren te kostelijk zijn
Dees dreuven sap smaak nog al goed
'T loopt uit de flesch zoo rood als bloed

(Refrein)

6^e COMPLETEET

Zoo voor het sluiten van mijn lied
Gij Hougaerders vergeet het niet
Hooft gij eens stoefen op dit of dat
Plaats gauw uw handje op uw hart
En roept ik min noch meer
Ons Hougaerdsbier hetsmaak zoo zeer

bis

Een ander zeer bekend brouwer noemde Gaston Martens (1883), de schrijver van "Parochievrijers" (1921) en "De Grote Neuzen" (1926). Hij bracht stukken over de plattelandse bevolking vol spirit en humor. Met zijn toneelspel "De Paus van Hagendonck" verwierf hij de driejaarlijkse Staatsprijs (1922). Zijn "Paradijsvogel" werd verfilmd en genoot wereldvermaardheid..

Mr. A. Roothaert, denk aan Dr. Vlimmen, schilderde in zijn roman "Die verkeerde Wereldt (1939) de toestanden in Noord Brabant, toen de vrije uitoefening van de Rooms-katholieke godsdienst tijdens de Republiek verboden was. De titel van het boek ontleende hij aan het uitgangbord van een herberg in Deurne.

Ook Hubert van Herreweghen wijdde een leuk boekje aan zijn geliefde drank en schonk het een fluwelen titel "Geuze en Humanisme, zelfgenoegzame beschouwingen over de voortreffelijkheid van het Bier van Brussel en van Brabant en van de mensen die het drinken".

Kleinkunstenaars mogen niet ontbreken. Wie heeft Bobbejaan Schoepen niet nagezongen met zijn "Café zonder bier"? Willem Vermandere heeft "Mijn stamcafé" op zijn repertoire en de Nederlander Rob De Nijs "Bier is bitter", zonder te gewagen van talrijke anderen, die ons te ver zouden voeren.

Wie zal zeggen dat hij het volgde liedje niet afdreunde bij de een of andere gelegenheid:

" Mie Katoen kom morgen noen
We zullen een pintje drinken,
Mie Katoen kom morgen noen,
We zullen een pintje doen."

Zegde Maurits Sabbe : Als wij ons de vraag stellen "Wie heeft die liederen geschreven ?" dan kan geen andere naam opgegeven worden dan die van het volk. De gedichten en liedjes werden mondgemeen en behoren tot de volksgemeenschap.

Werd en werd het bier door kunstenaars en gemeenschap als inspiratiebron aangeboord, dan blijven de moderne brouwerijen niet achterwege. De bierviltjes worden bedrukt met reproducties van schilderijen, historische figuren enz... Oude woningen worden door hun gerestaureerd in hun oorspronkelijke staat, zodat we opnieuw de statige en sierlijke gevels bezitten.

Brouwerijen doen vandaag ook aan kunstbeveiliging en milieubeheer. En dat is prettig om vast te stellen, naast de nodige commerciële inslag blijft oog voor de schoonheid.

HOEGAARDEN

Miel wordt biervir

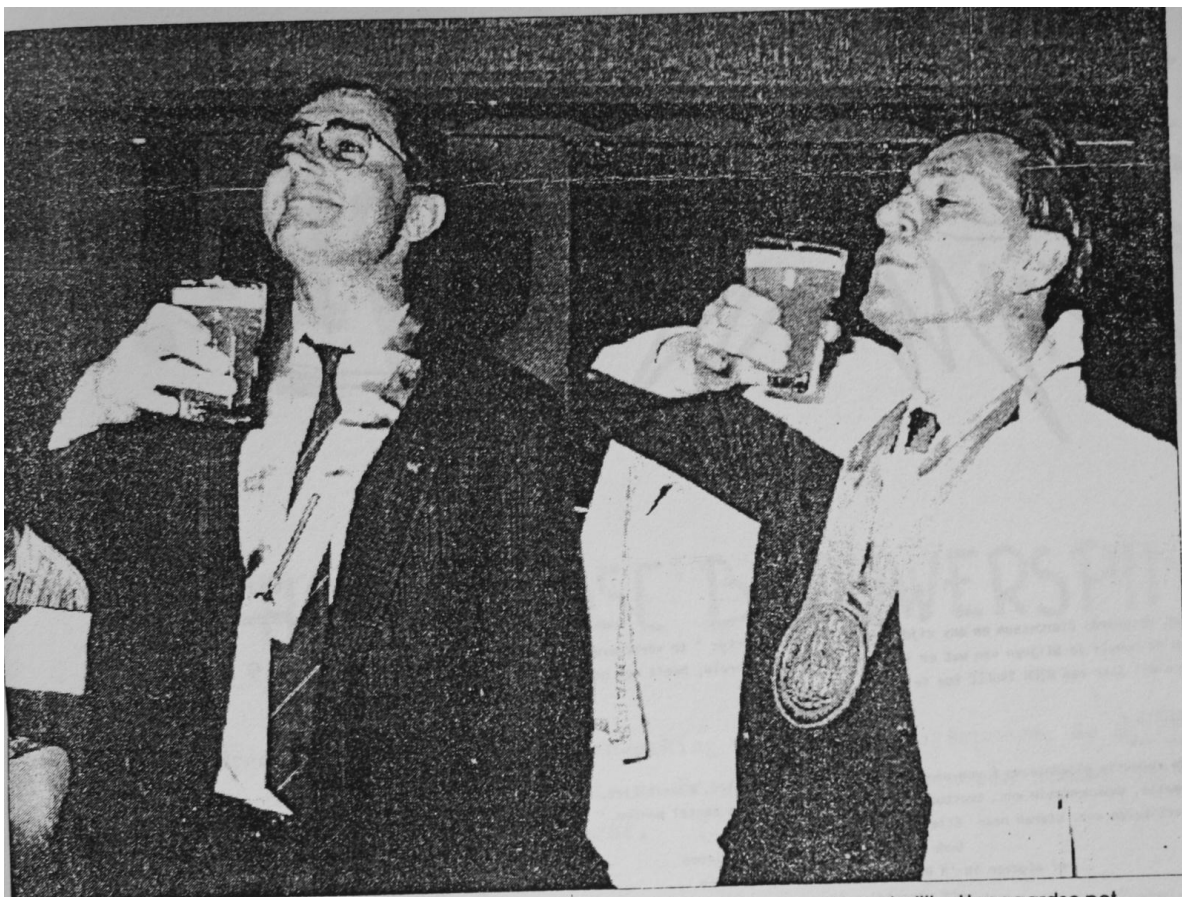

Miel Matheus krijgt de attributen van waardigheid omhangen.

Miel Matheus wordt de nieuwe biervir van Hoegaarden. Omstreeks 1560 werd in Hoegaarden een biergilde opgericht met als doel de belangen van de brouwers te verdedigen. Daarbij werd ook een biervir aangesteld. De vir (latijn voor man) was verantwoordelijk voor de controle op de kwaliteit van het bier en die taak werd nu aan Miel opgedragen, waarschijnlijk omdat er niemand op de wereld is die zoveel Hoegaardse kan drinken dan hij. Door twee lieve dames werd hem de witte mantel (symbool voor het witbier) met de gouden bies (symbool voor de kleur van het bier) omgehangen. Tijdens dezelfde avond werd de heer André Weckx, exploitatiedirecteur van De Kluis, aangesteld tot Hoegaardier. Ook al zo geen simpele opdracht. Zijn eerste opdracht bestond er in om in Hoegaarden samen met een Hoegaardier een Hoegaardse te drinken op de Hoegaardse manier. Dat gaat als volgt:

Omklem uw pint met vaste greep
De rechter pink fier naar omhoog
De elleboog horizontaal gestrekt
Het hoofd licht naar achteren gebogen
De ogen half gesloten
Plet het heerlijke vocht tussen tong en gehemelte
En laat het zacht en zoet door uw korenpijp lopen.
Gezondheid.

HIER TIENEN 18/4/91

André Weckx, exploitatiedirecteur van De Kluis en Biervir Miel drinken samen een smakelijke Hoegaardse pot.

Miel Mattheus, de eerste biervir van Hoegaarden.

(Foto COL)

BIER trofee

STAND OP

1 JUNI 1991

Om het Hoegaards Biermuseum en ons tijdschrift "t Moutstockje" te verbeteren en op de hoogte te blijven van wat er leeft in de brouwerswereld, heeft men besloten dit jaar een BIER TROFEE toe te kennen.

SPELREGELS :

Wie de redactie gloednieuwe (nog niet verschenen) persartikelen, bierviltjes, informatie, dokumentatie enz. toestuur, ontvangt daarvoor een aantal punten.

Alle artikelen enz. sturen naar Etienne Grooten
Oude Leuvenestraat 41 3300 Tienen
of afgeven in 't Nieuwhuysmuseum te Hoegaarden
met vermelding Biertrofee.

Niet vergeten naam en adres te vermelden.

Puntenverdeling :

- Brouwerij voorwerpen (vb. flessen, bakken publiciteits voorwerpen e.d.)	30 p
- Oude Hoegaardse Bierglazen	30 p
- Uitgaven over Bier (boek) of tijdschriften	25 p
- Artikelen over de Hoegaardse bieren	25 p.
- Brouwerij historiek	20 p
- Bierartikelen (klaar voor publikatie)	20 p
- Persknipsels over Hoegaardse bieren	15 p
- Persknipsels over bier (allerlei)	10 p
- Fotocopie van oude bierdokumenten	10 p
- Andere nuttige Bierinformatie	10 p
- Biermoppen en/of Bierrecepten	5 p
- Bierviltjes en/of etiketten (per stuk)	1 p

In elk Moutstockje zal een tussenstand gepubliceerd worden. Naast de BIERTROFEE (?) zal de winnaar tevens een geschenk overhandigd worden. De 2de tot en met de 5de ontvangen eveneens een waardevolle prijs.

Eindstand zal verschijnen in het eerste Moutstockje van 1992.

1- Van Ruysevelt	8200	+4800
2- Wuestenbergs G	530	+ 360
3- De Dobbeleer E	350	+ 285
4- Van Nerum H	320	+ 60
5- Mattys	310	
6- Willems	275	+ 225
7- Dodion M	205	
8- Peetermans g	170	+ 40
9- De Keyzer B	115	
10- Benauwdt R	70	
11- Van Loy J	60	+ 60
12- Vandewijngaert	44	+ 34
13- Coenen Y	43	
14- Wuyts L	25	

Volgende stand zal verschijnen in Moutstockje n° 23

NIEUW

DE HOEGAARDSE BROUWERSPINT

De Orde van den Brouwer in samenwerking met 't Nieuwhuysmuseum, de Stichting Bejaarden en de Hoegaardse Bier- en Brouwersgilde hebben een nieuwe Hoegaardse pint op de markt gebracht.

Het wordt de traditionele Hoegaardse bierpot, met tinnen deksel en handgreep. Op het deksel is het Hoegaards wapenschild in relief aangebracht, daarboven prijkt het biermanneke "Den Brouwer".

Een enig stukje voor de verzamelaars.

De Hoegaardse Brouwerspint wordt verkocht aan de prijs van 500 fr. en is af te halen in 't Nieuwhuysmuseum Ern. Ourystraat 2 te Hoegaarden of bij de leden van Stichting Bejaarden en de Hoegaardse Biergilde.

Gij Hoegaardiers vergeet het niet
Hoort gij eens stoefen op dit of dat
Plaats gauw uw handje op uw hart
en roep in min noch meer
Ons Hoegaardsbier het smaakt zo zeer.

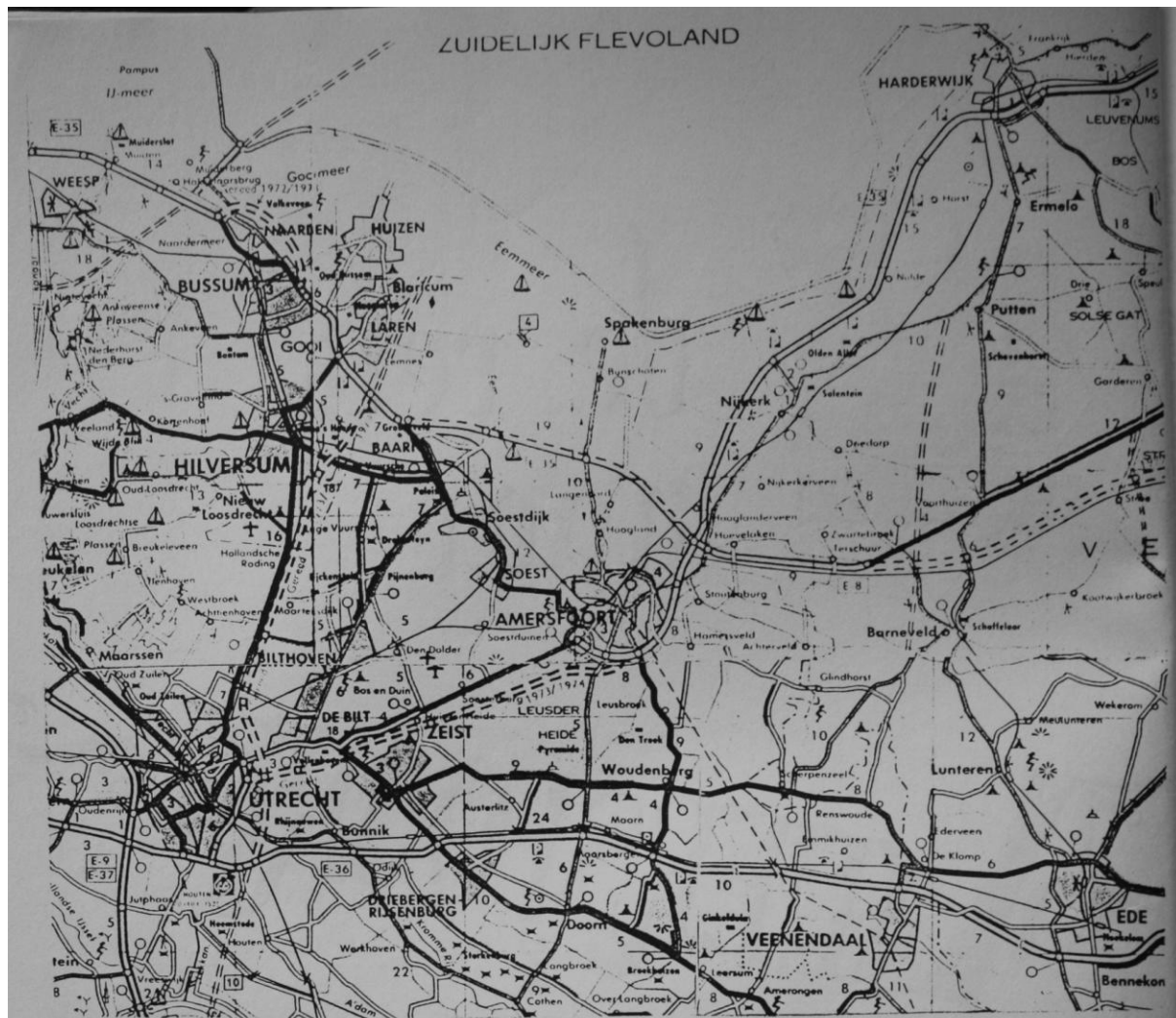
de reis
naar

AMERSFOORT

1 JUNI 1991

DE KOPPELPOORT

Aan de rand van de Utrechtse Heuvelrug, in het Eemland, ligt de stad Amersfoort. Het Eemland is een sterk gevarieerd natuurgebied met uitgestrekte weilanden, polderlandschappen, bossen en heidevelden. Amersfoort geeft nog steeds een fraai beeld van een Middeleeuwse stad. Eigenlijk kan je zeggen, dat de binnenstad nog steeds één groot monument is. Het centrum van Amersfoort telt maar liefst 350 monumenten en is dan ook aangewezen als beschermd stadsgezicht.

AMERSFOORT...

EEN BOEIENDE STAD

Amersfoort is ontstaan op de plaats waar de Lunterse beek, de Barneveldse beek en enige kleinere Veluwe beken samen vloeien en daarna de 'rivier' de Eem vormen. Via deze rivier was het mogelijk de Zuiderzee te bereiken. Daar, waar de beken samenstromden, ontstond een voorde (=doorwaadbare plaats). Deze combinatie van scheepvaartroute en doorwaadbare plaats maakte de plek aantrekkelijk in de weg naar het noorden en het oosten, als nederzetting voor handelsdoeleinden.

ONZE pleisterplaatsen in

Hotel Restaurant Berghotel Amersfoort

U vindt dit karakteristieke en exclusieve hotel op de top van de 'Amersfoortse Berg'. Zakelijke eenvoud gecombineerd met sfeer en luxe van een vier-sterrenhotel. Het hotel beschikt over 92 luxe kamers, volledig voorzien van bad, douche, toilet, ktv, radio, wekinstallatie en een aansluiting voor datacommunicatie. In de 14 multifunctionele zalen vindt u alles wat u nodig heeft voor succesvolle bijeenkomsten tot 300 personen.

Utrechtseweg 225
Amersfoort
033 - 62 04 44

Zalenaccommodatie In den Gloeïende Gerrit

Tussen de weilanden, aan de voet van de kerk. Iets te vieren? Dan kunt u hier terecht voor uw trouwerij, jubileum, verjaardag, of als u een reünie heeft. Kortom bij "In den Gloeïende Gerrit" bent u verzekerd van een onvergetelijke feestavond. U kunt kiezen uit een goede ouderwetse koffietafel, eenvoudige en exclusieve diners, koude/warme buffetten, een Poortersmaaltijd enz. U betaalt geen zaalhuur en onze prijzen zijn redelijk. Uw gastheer: Gert van Reenen.

Oude Kerklaan 1
Hoogland
033 - 80 12 21

Bierbrouwerij De Drie Ringen

Gevestigd in een gerestaureerd pand aan het Kleine Spui, bij de Koppelpoort. In het proeflokaal staan de koperen brouwketels. Tijdens het brouwen kan het ambachtelijk proces gevolgd worden. In het proeflokaal zijn prenten en attributen te zien die met het bierbrouwen te maken hebben. Het is geopend van ma. t/m za. van 11 - 19 uur, van 1 apr. t/m 30 sept. ook op zo. van 12 - 17 uur. Rondleidingen voor groepen op afspraak. Toegang is gratis.

Kleine Spui 18
Amersfoort
033 - 62 03 00

Zalenaccommodatie Café Restaurant De Eenhoorn

Op 84 stappen van Station Amersfoort... Ons café-restaurant biedt plaats aan 100 gasten. Voor een informeel gesprek is de bar de aangewezen plaats. Voor lunches en diners bent u hier aan het goede adres. Vegetarisch? Kan ook. Kindermenu? Natuurlijk. We zullen onze uiterste best doen om het u naar de zin te maken. Onze zalen, 25 in getal, hebben mogelijkheden van 6 tot 500 personen.

Kon. Wilhelm.ln. 33
Amersfoort
033 - 61 59 46

Dank aan de Biertappersgilde voor het gulle onthaal.
Een speciaal woordje van dank aan de twee verantwoordelijken van deze dag de Heer Van Der Veer en compagnon en zeker niet te vergeten onze vijf gidsen welke ons het mooie van Amersfoort op een heel typische wijze hebben laten zien (en proeven !!!!!)

We zeggen geen vaarwel maar tot weerziens.

Amersfoort omstreeks 1645. De stad telt dan zeven buiten- en twee binnenpoorten, de Sint Joriskerk en het raadhuis sieren de Hof en in de Havik liggen zeilschepen. Bij de Onze Lieve Vrouwetoren staat nog de kerk, die eerst in 1787 bij ont-ploffing verloren zou gaan.

Zondag 1 juni 1991, we gaan naar Amersfoort, vertrek om 6u30 te Hoegaarden
7 uur te Tienen, voor sommigen veel te vroeg !!!!

Met 26 personen aan boord begeven we ons richting Nederland.

Door dat vroege uur, is het zéér kalm op de bus, vooral onze Biervir is wat
aan slaap toe.

Na een kort oponthoud voor een heerlijk kop koffie, komen we aan om 10u10 te
Amersfoort.

Eerste afspraak "Het Berghotel" waar we vergast worden op koffie met gebak.

Dit is de plaats waar de ontmoeting plaats vindt met de Biertappersgilde.

Na een eerste kennismaking te Hoegaarden is dit een echt weerzien, dat de
vriendschap Amersfoort - Hoegaarden moet bekrachtigen.

Een bezoek aan het Belgenmonument uit 1920 werd door België aan Amersfoort
geschonken als dank voor de opvang van vluchtelingen tijdens de Eerste Wereld-
oorlog. Met een deskundige uitleg wordt dit de inzet van een zeer geslaagde dag.

Het wordt stilaan tijd voor eten en drinken. In een fraai gerestaureerde
hoeve "In den Gloeiende Gerrit" kunnen we genieten van het Hollands Witbier
en van een heerlijke lunch.

Om in de namiddag aan een fantastische zoektocht te kunnen deelnemen worden
we in vijf groepen ingedeeld. Dat er met de briefjes gesjoemeld wordt,
blijkt geen geheim te zijn, maar de opzet is enorm geslaagd en na de lunch
vertrekken verschillende groepjes er op uit om met hun respectievelijke
begeleider-gids, Amersfoort te gaan verkennen. Ook voor de begeleiders
geen eenvoudige taak.

En of er gezocht werd, we zochten naar dode of rode vleugeltjes of zelfs
naar vleugelpiano's (nietwaar Jan).

Wie van ons kent nu niet de Amersfoortse kei die onverbrekelijk verbonden is
met de naam van Jonkheer Everard Meyster. Hij leverde de
stad een grap, waar deze vele jaren om is uitgelachen en
bespot. In de omgeving van de stad had Meyster deze forse
zwerfsteen ontdekt en hij wedde met zijn vrienden dat hij
de burgerij van Amersfoort zo gek zou krijgen, dat deze
het gevaarte eigenhandig in de stad zou slepen.

Een 400 Amersfoorters kregen zij onder groot enthousiasme
de Kei tot op de Varkensmarkt. Maar het enthousiasme was
van korte duur, want overal werden de "keitrekkers" belachelijk gemaakt met
spotversen en spotprenten. In 1672 werd de Kei dan ook begraven. Pas in 1903
groef men hem weer op en stelde men hem weer te ten toon. Eenmaal over de

Zondag 1 juni 1991, we gaan naar Amersfoort, vertrek om 6u30 te Hoegaarden 7 uur te Tienen, voor sommigen veel te vroeg !!!!

Met 26 personen aan boord begeven we ons richting Nederland.

Door dat vroege uur, is het zéér kalm op de bus, vooral onze Biervir is wat aan slaap toe.

Na een kort oponthoud voor een heerlijk kop koffie, komen we aan om 10u10 te Amersfoort.

Eerste afspraak "Het Berghotel" waar we vergast worden op koffie met gebak.

Dit is de plaats waar de ontmoeting plaats vindt met de Biertappersgilde.

Na een eerste kennismaking te Hoegaarden is dit een echt weerzien, dat de vriendschap Amersfoort - Hoegaarden moet bekrachtigen.

Een bezoek aan het Belgenmonument uit 1920 werd door België aan Amersfoort geschonken als dank voor de opvang van vluchtelingen tijdens de Eerste Wereldoorlog. Met een deskundige uitleg wordt dit de inzet van een zeer geslaagde dag.

Het wordt stilaan tijd voor eten en drinken. In een fraai gerestaureerde hoeve "In den Gloeiende Gerrit" kunnen we genieten van het Hollands Witbier en van een heerlijke lunch.

Om in de namiddag aan een fantastische zoektocht te kunnen deelnemen worden we in vijf groepen ingedeeld. Dat er met de briefjes gesjoemeld wordt, blijkt geen geheim te zijn, maar de opzet is enorm geslaagd en na de lunch vertrekken verschillende groepjes er op uit om met hun respectievelijke begeleider-gids, Amersfoort te gaan verkennen. Ook voor de begeleiders geen eenvoudige taak.

En of er gezocht werd, we zochten naar dode of rode vleugeltjes of zelfs naar vleugelpiano's (nietwaar Jan).

Wie van ons kent nu niet de Amersfoortse kei die onverbrekelijk verbonden is

met de naam van Jonkheer Everard Meyster. Hij leverd de stad een grap, waar deze vele jaren om is uitgelachen en bespot. In de omgeving van de stad had Meyster deze forse zwerfsteen ontdekt en hij wedde met zijn vrienden dat hij de burgerij van Amersfoort zo gek zou krijgen, dat deze het gevaarte eigenhandig in de stad zou slepen.

Een 400 Amersfoorters kregen zij onder groot enthousiasme de Kei tot op de Varkensmarkt. Maar het enthousiasme was

van korte duur, want overal werden de "keitrekkers" belachelijk gemaakt met spotversen en spotprenten. In 1672 werd de Kei dan ook begraven. Pas in 1903 groef men hem weer op en stelde men hem weer te ten toon. Eenmaal over de

De oude binnenstad van Amersfoort wordt omsloten door een gouden ring die wordt gevormd door de vermaarde muurhuizen. De hoek van de Kortegracht en de Zuidsingel wordt gemarkeerd door één van de fierste en oudste: de Tinnenburg, een naam die herinnert aan de tinnen ofwel de kantelen van de stadsmuur. Tinnenburg, uit begin 1400, is een toonbeeld van een muurhuis: gebouwd met (delen van) de stadsmuur, een kelder halfweg de straat, een hoge hoofdverdieping, grote muurvlakken, onregelmatig geplaatste vensters en een nok die evenwijdig aan de straat loopt.

schaamte heen, besloot men van de nood een deugd te maken en zo worden nu jaarlijks de Keistadfeesten georganiseerd onder het motto "Amersfoort, Kei van een stad"

We staan in bewondering voor het huis met de paarse ruitjes gebouwd omstreeks 1780 door Benjamin Cohem.

Ook de Muurhuizen worden in onze zoektocht niet vergeten, deze huizen vormen in hun situering een stedenbouwkundig unicum. Met het vrijgekomen materiaal van de oude stadsmuur, werden huizen gebouwd die het oude verloop van de oude stadsmuur nauwkeurig volgden. De Muurhuizen zijn er in alle tijden gebouwd, herbouwd, afgebroken en vernieuwd. Het is dan ook een bont scala van metselwerk en bepleistering van uiteen lopende architectuur geworden.

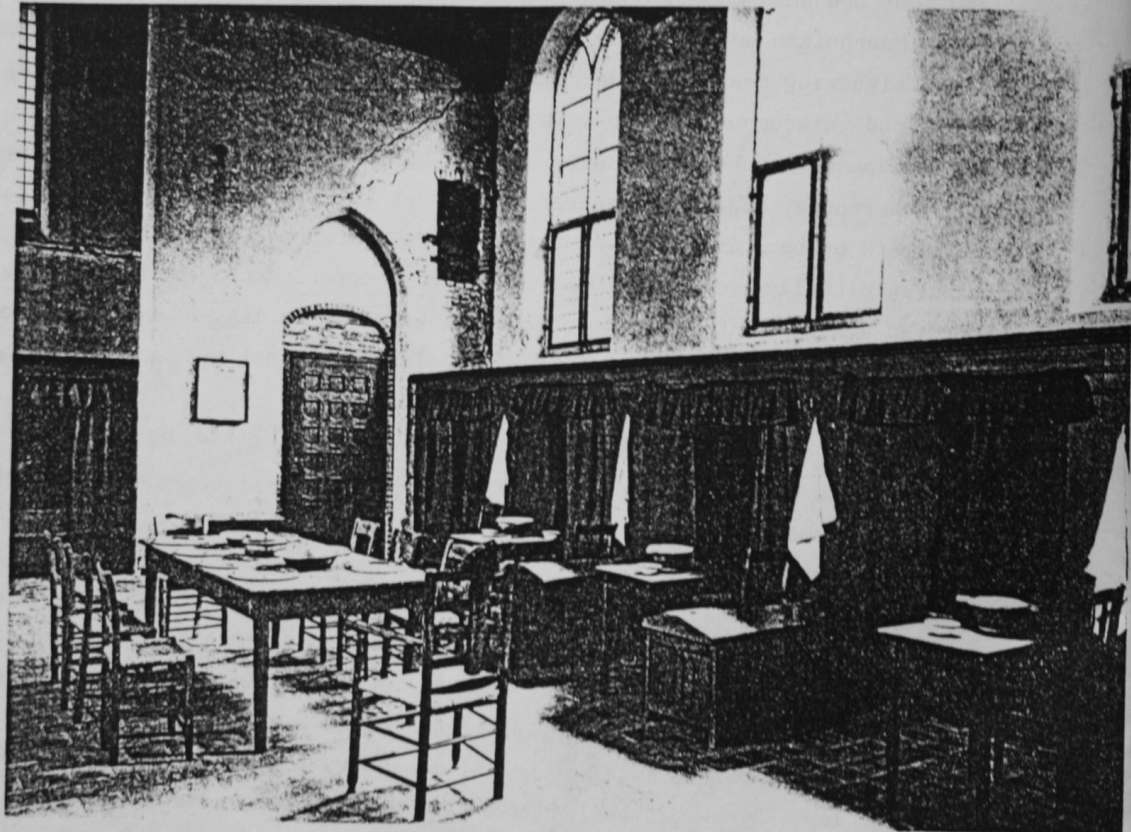
En boven dit alles prijkt de Onze Lieve Vrouwetoren. Men neemt aan, dat de bouw van de bijna 100 meter hoge toren is begonnen na 1444 en werd afgerond ca 1500. De toren zou de Moeder Gods symboliseren en het ene, extra uitgebouwde hoektorentje het Christuskind.

De bouw van de toren wordt verklaard in de volgende legende: in december 1444 kwam een jong meisje, Geergen Arends, naar Amersfoort om daar opgenomen te worden in het St. Agnietenklooster. In haar bagage voerde zij ondermeer een beeldje van O.L.Vrouw mee. Ze schaamde zich echter dit eenvoudig beeldje te moeten meenemen naar het klooster en ze besloot het in de stadsgracht te gooien. Enige dagen later kreeg een vrome vrouw, Margriet Albert Gyssen, in een droom tot driemaal toe de opdracht het beeldje uit de gracht te vissen. Ze ging naar de Kamperbuitenpoort en ontdekte dat het stromende water het beeldje niet meevoerde, doch dat het op mirakuleuze wijze bewegingloos in het water lag. Ze nam het beeldje mee naar huis en stak er enkele kaarsen voor aan. Deze kaarsen brandden zonder dat zij kleiner werden. Deze bijzondere gebeurtenis deden de vrouw besluiten haar biechtvader te raadplegen. Deze laatste nam het beeldje mee naar de Lieve Vrouwekapel, waar de tekenen eveneens plaats vonden. Dit werd spoedig in het land bekend en honderden mensen ondernamen een pelgrimstocht naar het wonderbaarlijke Mariabeeld.

Van de offers die de pelgrims brachten werden de broederschappen en de kerk erg rijk. In een droom kreeg de oud procuratrice van het Agnietenklooster de opdracht al deze gelden te besteden aan de bouw van een waardig teken, kerk en toren. In 1787 was er een ontploffing in de kerk waarbij er 17 mensen de dood vonden. De toren bleef echter gespaard. De toren heeft vele restauraties ondergaan, maar hij blijft steeds ver boven de stad zijn aanwezigheid bevestigen.

Het St. Pieters en Blocklandt Gasthuis dateert al uit de late middeleeuwen, maar de huidige bebouwing is van het begin van deze eeuw. Een eeuw eerder, in 1804, waren de twee gasthuizen door de stadsbestuurders samengevoegd. Een zeldzame mannenslaapzaal uit 1533 is gelukkig overgeble-

ven en het geeft ons een unieke indruk van hoe men in de 16de eeuw in zo'n tehuis leefde. Bij elke bedstee hoort een eigen poortje 's avonds gaan de gordijnen dicht uiteraard. Het weinige wat men bezat kon in de houten kist naast het bed. En dat de slaapzaal toen ook de eetzaal was is ook duidelijk.

In Onder de Linden op de Groenmarkt hadden de kanunniken van het St.-Joriskapittel immunititeit, hetgeen wil zeggen dat de schout en schepenen hier niets te zeggen hadden. Nu is dat anders en in het café in dit schitterende laatgotische trapgevelpand houdt men zich keurig aan de regels.

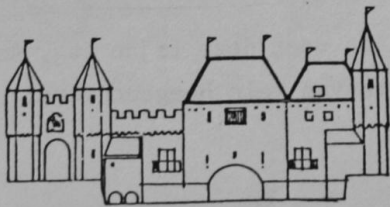
In korte tijdspanne hebben we enorm veel kunnen bewonderen van Amersfoort en V.T.H. (Vlaamse Televisie Hoegaarden) heeft een moeilijke dag gehad.

Proficiat aan de inrichters van deze zoektocht, veel werk, zonder twijfel doch 't loont de moeite.

Natuurlijk waren er ook "haltes" voorzien om even de keel te ontsmetten, de eerste stap was in het Gildehuis van de Biertappersgilde. Het vergaderlokaal (in de kelder) was zeer geschikt om een Hoegaardsbiertje aan onze lippen te drukken en dat het daar gezellig aan toe ging was te zien aan een groep die steeds naar dit punt terugkwam, waarschijnlijk vonden ze de juiste weg niet meer (de gids van deze groep was onze gekroonde Hoegaardier Nico Lith) De prachtige bovenzaal was een echt juweeltje.

Dan maar verder op zoek langs de RIJLINDEN, de Beiaardschool, de Synagoge naar een stop "In den Grooten Slock" deze pleisterplaats van 1522 is daarmee waarschijnlijk een van de oudste cafe's van Amersfoort. De inrichting is nog geheel authentiek.

En terug verder naar de Koppelpoort, terug een uniek gebouw, omdat het en gecombineerde land- en waterpoort is. De poort dateert uit ongeveer 1400,

is een onderdeel van de tweede ommuring en is goeddeels bewaard gebleven in de oorspronkelijke staat. In het gedeelte, dat over de rivier de Eem is gebouwd, is onlangs de "tredmolen" gerestaureerd. Zes volwassenen brengen door links en rechts in de tredmolen te lo-

pen een elf meter lange windas aan het draaien. Daaraan is met dikke kabeltouw een vele kilo's wegende houten balkenschot bevestigd, dat zo langzaam in de rivier zakt. Het diende vroeger voor de verdediging van de stad, namelijk voor het afsluiten van de toegangsweg over het water. Aan de voorkant van de poort ziet U een houten uitbouw, deze diende om bij aanvallen hete olie of pek naar beneden te gooien.

De tijd dringt en alvorens onze zwerftocht te beeindigen worden we even het gasthuis binnengeleid. De zeldzame mannenslaapzaal zal bij velen geen aangename indruk achterlaten van het leven in die tijd.

Het volgens rendez-vous "De Bierbrouwerij de Drie Ringen" deze is gevestigd op de Kleine Spui nr 18. Vroeger was het bier brouwen een van de belangrijkste industrieën in Amersfoort. Vaak alleen als huisindustrie, in sommige

gevallen in grotere brouwerijen. De Drie Ringen was een van de grotere bedrijven, gevestigd in de Drie Ringen Steeg tussen 1600 en 1700. De gevelsteen dateert uit 1620. De Drie Ringen is een brouwerij, waar op ambachtelijke wijze bier wordt gebrouwen en in het proeflokaal staan de koperen brouwketels. Daar werden in alle rust, de proevers aan het werk gezet om het Amersfoort bier en vooral het nieuwe bockbier naar zijn degelijkheid te onderzoeken. En of het meeviel, dit biertje heeft toekomst. Proficiat aan de brouwer.

Tijd nu om nog eens aan de innerlijke mens te denken. We worden naar het Congrescentrum "De Eenhoorn" gebracht, de Hoegaardse vlag wappert fel aan de ingang en dadelijk voelen we ons hier thuis.

In een zeer gezellige sfeer wordt het aperitief gebruikt en met de zachte muziek op de achtergrond worden er vele kontakten gesmeed tussen Amersfoort en Hoegaarden.

Een prachtig koud en warm buffet staat reeds op ons allen te wachten en daar wordt dan ook gretig gebruik van gemaakt. Bij een glaasje en heerlijk eten komen de tongen los en wordt het echt gezellig. De uitslag van de zoektocht wordt met veel enthousiasme onthaald, maar het wordt steeds later en na een korte plechtigheid uit dank voor het enig onthaal; sluiten we deze zeer geslaagde dag af, met spijt in het hart maar met de overtuiging van een weerzien.

Hartelijken dank aan de Biertappersgilde voor deze fijne dag, Amersfoort blijft van nu af voortleven in de harten van vele Hoegaardiërs.

Ook zeker een dikke dank u wel aan Gilbert, onze reisleider, die het weer eens tot in de puntjes had voorbereid.

de stad amersfoort

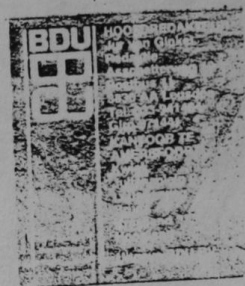

Algemeen nieuws- en opinieblad voor Amersfoort

WOENSDAG 29 MEI
17e JAARGANG

NR

45

Belgisch biergilde bezoekt Amersfoort

AMERSFOORT - Zaterdag 1 juni komt „die edele orde vanden moutstock“, het bier- en brouwersgilde uit het Belgische Hoegaarden - een plaats ongeveer halverwege Brussel en Luik, in de naaste omgeving van Leuven - op bezoek bij het St. Jorisbiertappersgilde. Beide gilden hebben aan het eind van de 18e eeuw de gedwongen opheffing van de gilden overleefd en kunnen zich daardoor op een eenwylange historie beroepen.

Het Belgische gilde is ouder dan het in 1634 opgerichte St. Jorisbiertap-

persgilde: „In 't jaer ons Heeren MDLX (=1560) is ghefundeert der Guld vande Paenheeren (=brouwers) ende Wijnsetters tot Hougaerde,“ is in oorsprong een brouwersgilde. „Hoegaarden lag in de handen van de Brouwersgilde waar de Grootheren van het 'Edele Bier' met hun 'moutstock' de toon sloegen.“ Eerst in 1743 werden de tappers in het gilde opgenomen, niet zo verwonderlijk, want „elk huis van Hoegaarden was ofwel een brouwerij, stokerij of een bierwinkel.“

Zo goed als er in het verleden in Amersfoort meer dan 300 brouwers

geweest moeten zijn, zo waren er in de glorie tijd van het Hoegaardse gilde een 170 brouwers ingeschreven. Het aantal brouwerijen bedroeg in 1920 nog maar zes, maar toen telde Hoegaarden nog wel 136 herbergen, ongeveer één per tien huizen. De laatste brouwerij werd in 1957 gesloten, maar sinds 1965 wordt toch weer Hoegaards' wit gebrouwen.

De bierhistorie van Hoegaarden en Amersfoort loopt, zo gezien, parallel. Ook in Amersfoort werd in 1970 - de laatste brouwerij gesloten, ook Amersfoort kent nu weer een eigen brouwerij: „De Drie Ringen.“ Daar en in het gildehuis van het St. Jorisbiertappersgilde zullen komende zaterdag de Grootkanselier en de leden van „die edele orde vanden moutstock“ ontvangen worden - in het kader van een groeiende band tussen beide gilden.

Artikel verschenen in een krant te Amersfoort tergelegenheid van ons bezoek aan de Biertappersgilde.

